ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଜଳବାୟୁରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ

ତାପସ ରଞ୍ଜନ ସାହୁ
ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ
ଗାୟତ୍ରୀ ସାହୁ

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା
ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୦୩

ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଜଳବାୟୁରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ

ତାପସ ରଞ୍ଜନ ସାହୁ

ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ

ଗାୟତ୍ରୀ ସାହୁ

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା

ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଜଳବାୟୁରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ

ତାପସ ରଞ୍ଜନ ସାହୁ

ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ

ଗାୟତ୍ରୀ ସାହୁ

ପ୍ରକାଶକ :

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା

ଓଡିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରକାଶ କାଳ : ୨୦୨୩

Tapas Ranjan Sahoo

Aurobinda Das

Gayatri Sahoo

Published by :

Krishi Vigyan Kendra, Kendrapara

Odisha Univesity of Agriculture and Techonolgy, BBSR

Published Year : 2023

Designing & Printed by : Saikrupa Graphics, BBSR

ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଜଳବାୟୁ ରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ

ଉପକ୍ରମ

ସାଂପ୍ରତିକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶସ୍ୟ ବା ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ର ଗୁରୁତ୍ୱ ବଢିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏହି ଛୋଟଦାନା ଶସ୍ୟ ଗୁଡିକ ଖାଦ୍ୟସାର, ଖଣିଜ ଲବଣ ଓ ଜୀବସାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଧାନ ଓ ଗହମ ତୁଳନାରେ ଉନ୍ନତ । ଏ ସବୁରେ ପୁଷ୍ଟିତତ୍ତ୍ୱ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏହି ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାଣ୍ଡିଆ, ସୁଆଁ, କୋଦୋ, ବାଜରା, ଯଅ ଓ କାଙ୍ଗୁ ଆଦି ପ୍ରଧାନ । କମ୍ ପାଣି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବାରୁ ଏହା ସାଧାରଣତଃ ବୃଷ୍ଟିପୃଷ୍ଟ ପାହାଡିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଜଳବାୟୁ ଅନୁକୁଳ ଫସଲ ଭାବରେ ମିଲେଟ୍ ଆଦୃତ ଲାଭ କରୁଛି । ଏ ସବୁ କାରଣ ପାଇଁ ଏହି ଚାଷ ଅଣପାରମ୍ପରିକ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପ୍ରସାରଣ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟମ ଜାରି ରହିଛି । ଓଡିଶା ସରକାର ମିଲେଟ୍ ମିଶନ ଜରିଆରେ ଓଡିଶାର ସବୁ ଜିଲ୍ଲାରେ ଏହି ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ଓଡିଶାର ଉପକୂଳ ଜିଲ୍ଲା ମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁଠି ଅଧିକାଂଶ ଜମି ମଝିଆଳ ଓ ଖାଲ କିସମର ହୋଇଥାଏ, ଖରିଫ ଋତୁରେ ଏହି ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟର ଚାଷ ହେବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଡିପ ଜମିରେ ଖରିଫ ଋତୁରେ ମଧ୍ୟ ମିଲେଟ୍ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ ।

ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଫସଲର ବିଶେଷ ଗୁଣ

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ଟି ଖାଦ୍ୟ :- ସମସ୍ତ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟରେ ଆମ ଶରୀରକୁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଖାଦ୍ୟସାର ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଅଛି ଯାହାକି ଧାନ, ଗହମ ଓ ମକା ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଧାନ ଶସ୍ୟରୁ ପାଇ ନଥାଉ । ୧୦୦ ଗ୍ରାମ ଶସ୍ୟରେ ଏହି ସବୁ ଖାଦ୍ୟସାରର ଉପଲବ୍ଧତା ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଫସଲ	ଖାଦ୍ୟସାର	ପୃଷ୍ଟସାର	ଖଣିଜ ଲବଣ	ଲୌହ	କ୍ୟାଲସିୟମ୍
ବାଜରା	୧୦.୬	୧.୩	୨.୩	୧୬.୯	୩.୮
ମାଣ୍ଡିଆ	୭.୩	୩.୬	୨.୭	୩.୯	୩୪୪
କାଙ୍ଗୁ	୧୨.୩	୮.୦	୩.୩	୨.୮	୩୧
ଚିନା	୧୨.୫	୨.୨	୧.୯	୦.୮	୧୪
କୋଦୋ	୮.୩	୯.୦	୨.୬	୦.୫	୨୭
ସୁଆଁ	୭.୭	୭.୬	୧.୫	୯.୩	୧୭
ଧାନ	୬.୮	୦.୨	୦.୬	୦.୭	୧୦
ଗହମ	୧୧.୮	୧.୨	୧.୫	୫.୩	୪୧

ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଜଳବାୟୁ ସହନଶୀଳ ଫସଲ :- ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯୋଗୁ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଅନିୟମିତତା ସହ ସ୍ୱଳବୃଷ୍ଟି, ଉତ୍ତାପ ବୃଦ୍ଧି ଓ ରୋଗ ପୋକ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ରେ ବୃଦ୍ଧି ଭଳି ଋଷ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଫସଲହିଁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଗବେଷଣାରୁ ଜଣାଯାଏ । ଧାନ ବିଲରେ ପାଣି ଜମି ରହିଲେ ମିଥେନ୍ ଗ୍ୟାସ୍ ନିର୍ଗତ ହୁଏ ଓ ଏହା ଏକ ସବୁଜ ଗୃହ ଗ୍ୟାସ୍ । ଆମ ପରିବେଶ ପ୍ରତି ଏହା କ୍ଷତିକାରକ । ତେଣୁ ଧାନ ବଦଳରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିଲେ ଏହି ସମସ୍ୟାରୁ ଅନେକାଂଶ ରେ ରକ୍ଷା ପାଇପାରିବା । ଏହି ପୁଷ୍ଟି ଶସ୍ୟ ଗୁଡିକ ମରୁଡି ପରିସ୍ଥିତି ରେ ହୋଇ ପାରୁଥିବାରୁ ଉତ୍ତାପ ବୃଦ୍ଧି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଋଷ କରାଯାଇପାରିବ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଜଳବାୟୁ ସହନଶୀଳ ଶସ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ପରିବେଶ ସହଯୋଗୀ କୃଷି ପଦ୍ଧତି :- ଏହି ଋଷ ପାଇଁ ଖୁବ୍ କମ୍ ପାଣି ଦରକାର ହୁଏ । ଏହି ଶସ୍ୟ ଗୁଡିକ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନୀୟ ପରିବେଶରେ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ହୋଇ ପାରିଥାଏ । ଅତି ଅନୁର୍ବର ମାଟି ଏପରିକି ୧୫ ସେ.ମି. ଗଭୀର ମାଟିଥିବା ଜମିରେ ମଧ୍ୟ ଋଷ ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ ଶୁଷ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହା କମ୍ ପାଣିରେ ଋଷ କରାଯାଇପାରେ । ପୁଷ୍ଟି ଶସ୍ୟ ଋଷ ପାଇଁ ରାସାୟନିକ ସାର ଖୁବ୍ କମ୍ ପରିମାଣରେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ କେବଳ ଖତ ବ୍ୟବହାର କରି ଜୈବିକ ଉପାୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଫସଲ ଋଷ ହୋଇପାରିବ । ପାରମ୍ପରିକ ପଦ୍ଧତିରେ କରାଯାଉଥିବା ଏହି ଫସଲ ଗୁଡିକ ରେ କୌଣସି ରୋଗ ପୋକ ଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଶସ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଫସଲ ଅମଳ ପରେ ସାଇତି ରଖିବା ସମୟରେ ବି ପୋକ ଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏଥିରେ କୃତିମ ରାସାୟନିକ କୀଟ ନାଶକର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ଆଦୌ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । କୃଷି ପରିବେଶ ପକ୍ଷେ ଏହା ବିଶେଷ ଅନୁକୁଳ ।

ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଜଳବାୟୁ

ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟର ଋଷ ପାଇଁ ପ୍ରାୟତଃ ସବୁ ପ୍ରକାର ର ଜଳବାୟୁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଫସଲ ର ମଞ୍ଜି ଗଜା ହେବା ପାଇଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ୮°C ରୁ ୧୦°C ତାପମାତ୍ରା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ହାରାହାରି ଦୈନିକ ତାପମାତ୍ରା ୨୬ ରୁ ୨୯° C ପୃଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁଠାରେ ହାରାହାରି ବାର୍ଷିକ ବର୍ଷାର ପରିମାଣ ୫୦୦ - ୯୦୦ ମି.ମି. ହୋଇଥାଏ ସେଠାରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ କରିହେବ ।

ମୃତ୍ତିକା :

ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ସବୁ ପ୍ରକାରର ମାଟି ରେ ଋଷ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଅନୁର୍ବର ମାଟି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଉର୍ବର ମାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଫସଲ ଋଷ କରିହେବ । ମାତ୍ର ଏହି ଫସଲ ପାଇଁ ଉତ୍ତମ ଭାବେ ଜଳ ନିଷ୍କାସିତ ହୋଇପାରୁଥିବା ନିଗିଡା ଜମି ଆବଶ୍ୟକ । କ୍ଷାରୀୟ ମାଟିରେ ମଧ୍ୟ ପୃଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଋଷ

ହୋଇପାରୁଥିବା ବେଳେ ମାଟିର ଅମ୍ଳତା ୭.୫-୮°C ସର୍ବୋତ୍ତମ ଦୋରସା ବା ବାଲିଆ ଦୋରସା ମାଟି ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ ପାଇଁ ଅଧିକ ଭଲ । ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଲୁଣା ମାଟି ରେ ମଧ୍ୟ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଚାଷ ସମୟ :

ବର୍ଷର ସବୁ ସମୟରେ (ଖରିଫ, ରବି ଓ ଖରାଟିଆ) ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ । ରବି ଓ ଖରାଟିଆ ଫସଲ ପାଇଁ ଜଳ ସେଚନର ସୁବିଧା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କିସମ ଓ ବିହନ ପରିମାଣ :

ଫସଲ	ବିହନ ପରିମାଣ (କିଗ୍ରା/ଏକର)	କିସମ
ମାଣ୍ଡିଆ	ଧାଡି ବୁଣା - ୩ କି.ଗ୍ରା ଧାଡି ରୁଆ - ୨ କି.ଗ୍ରା.	ଭୈରବୀ, ଅର୍ଜୁନ, ଶୁଭ୍ରା, ନୀଳାଚଳ, ଚିଲିକା, କାଳୁଆ, ଦିବ୍ୟସିଂହ, ଶ୍ରୀରତ୍ନ (ଓ.ୟୁ.ଏ.ଟି କଳିଙ୍ଗ ମିଲେଟ୍-୧) ଦେଶୀ - ସାନ ମାଣ୍ଡିଆ, ବଡ ମାଣ୍ଡିଆ, ଦଶରା ମାଣ୍ଡିଆ, ଆରେଙ୍ଗୁ ମାଣ୍ଡିଆ, ତାରା ମାଣ୍ଡିଆ, ବାଟି ମାଣ୍ଡିଆ, ଲଡୁ ମାଣ୍ଡିଆ, ବୁଢା ମାଣ୍ଡିଆ, ହୋଦ ମାଣ୍ଡିଆ, କାଣ୍ଟମେରା
ଯଅ	୪ କି.ଗ୍ରା.	କମ୍ପୋଜିଟ୍ - ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ (ସି.ଏସ୍.ଭି-୧) ସି.ଏସ୍.ଭି - ୧୫, ସି.ଏସ୍.ଭି - ୨୧୬ ସଙ୍କର - ସି.ଏସ୍.ଚ୍-୧, ସି.ଏସ୍.ଚ୍-୨, ସି.ଏସ୍.ଚ୍-୯, ସି.ଏସ୍.ଚ୍-୧୭, ଏସ୍.ପି.ଏଚ୍-୮୩୭, ଏସ୍.ପି.ଏଚ୍-୧
ବାଜରା	୨-୩ କି.ଗ୍ରା.	ପୁଷା-୧୨୦୧, ସମୃଦ୍ଧି ଆସି.ଏମ୍.ଭି-୧୫୫, ଅନନ୍ତ - ସି.ଏସ୍.ବି-୧୨୨୫ ଦେଶୀ - ବାଜରା, କାଠିଆ

କୋଦୋ	୪-୪.୫ କି.ଗ୍ରା.	ଇନ୍ଦିରା କୋଦୋ ୧, ୪୮, ଜେ.କେ-୪୩୯, ୧୩, ୬୫, ୪୮, ୧୩୭ ଆର୍ କେ-୩ ନଂ, ୧୫୫, ସି.ଓ-୩ ଜେ.କେ ୪୩୯ ଦେଶୀ - ବଲାଙ୍ଗିର କୋଦୋ, ବରଗଡ କୋଦୋ
କାଙ୍ଗୁ	ଧାଡି ବୁଣା - ୪-୪.୫ କି.ଗ୍ରା. ଧାଡି ରୁଆ - ୩-୩.୫ କି.ଗ୍ରା.	କୃଷ୍ଣ ଦେବାୟ, ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀ, କେ-୨, ପି.ଏମ୍-୪, ଏ.ଏସ୍.ଆଇ, ୩୦୮୮, ୩୧୫୬, ୨୮୭୬ ଦେଶୀ - କଳା, କାଙ୍ଗୁ, ହଳଦିଆ, କାଙ୍ଗୁ, ବଡ କାଙ୍ଗୁ, ସାନ କାଙ୍ଗୁ ଇତ୍ୟାଦି
ସୁଆଁ	ଧାଡି ବୁଣା - ୩-୩.୫ ଧାଡି ରୁଆ - ୨-୨.୫	ଓ.ଏଲ୍.ଏମ୍-୨୦ (ଶବର), ୨୦୩-ତାରିଣୀ, ୩୬ -କୋଲାବ ଓ.ଏଲ୍.ଏମ୍-୨୦୮, ୨୧୭, ୨୦ କଳିଙ୍ଗ ସୁଆଁ ଦେଶୀ - ସାନ ସୁଆଁ, ବଡ ସୁଆଁ, ଗୁରୁଜୀ, ଝାଟି ଗୁରୁଜୀ, ସରିଆଁ ଗୁରୁଜୀ

ବିହନ ବିଶୋଧନ :

ବିହନ ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ଏକ କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ପ୍ରତି ୨ ଗ୍ରାମ କାର୍ବୋକ୍ସିନ୍ ୩୭.୫% + ଥିରାମ୍ ୩୭.୫% ଗୋଳାଇ ବିହନ ଉପରେ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଜୈବିକ ଉପାୟରେ ବିଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ୧ କି.ଗ୍ରା. ବିହନରେ ୨୦୦ ମି.ଲି. ବୀଜାମୃତ କୁ ଗୋଳାଇ ବିହନ ବିଶୋଧନ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି :

ବିହନ ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଭଲ ଭାବରେ ବିହନ ଶଯ୍ୟା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏଥି ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ମୋଲ୍ଡ ପତ୍ର ଲଙ୍ଗଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ୧-୨ ଓଡ ହଳ କରି ଆଉ ପରେ ଟାଇନ୍

କଲ୍ଟିଭେଟର କିମ୍ବା ରୋଟାଭେଟରର ସାହାଯ୍ୟ ରେ ମାଟି ଗୁଣ୍ଡ କରାଯାଏ । ଜମିକୁ ସମତୁଲ କରିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ । ଖରିଫ ଫସଲ ପାଇଁ ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ମେ ମାସରେ ଜମି ଖାଲି ପଡୁଥିଲେ ଖରାଟିଆ ହଳ କଲେ ଭଲ ଫସଲ ଅମଳ ହୋଇଥାଏ । ଶେଷ ଓଡ ଚାଷ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏକର ପିଛା ୨୦ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ସଢା ଗୋବର ଖତ ମାଟିରେ ଭଲ ଭାବେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ଧାଡିବୁଣା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମୋଦିତ ଦୂରତା ରେ ଦଉଡି ସାହାଯ୍ୟରେ ଚିହ୍ନଟ କରି ବିଶୋଧିତ ମଞ୍ଜିକୁ ବୁଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ରୁଆ ପଦ୍ଧତି ରେ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଚାଷ :

ସମସ୍ତ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ବୁଣାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଣାଳୀ ଭାବରେ ରୁଆ ପଦ୍ଧତି କେତେକ ଫସଲ ରେ କରିହେବ । ମାଣ୍ଡିଆ, ସୁଆଁ ଓ କୋଦୋ ଆଦି ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ କୁ ତଳି ପକାଇ ରୁଆଯାଇ ପାରିବ । ଏକ ଏକର ଚାଷ ପାଇଁ ୨୦୦ ବର୍ଗମିଟର ତଳିଶଯ୍ୟା ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ଜମି ଆବଶ୍ୟକ । ତଳି କିଆରି କୁ ଭଲ ରୂପେ ଚାଷ କରି ଘାସ ବାଛି ମାଟି ଗୁଣ୍ଡ କରି ଦିଅନ୍ତୁ । ୫ ମିଟର ଲମ୍ବ, ୧ ମିଟର ଚଉଡା ଏବଂ ୧୫ ସେ.ମି. ଉଚ୍ଚା କରି ତଳିଶଯ୍ୟା ତିଆରି କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଦୁଇଟି ତଳି ଶଯ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ୩୦ ସେ.ମି. ର ପାଣି ନାଳିଆ ରଖନ୍ତୁ । ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଗୋବର ଖତ କୁ ଭଲ କରି ଗୁଣ୍ଡ କରି ତଳି ଶଯ୍ୟା ରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ୧ ଇଞ୍ଚ ର ଖତକୁ ବିଛାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ୧ ଇଞ୍ଚର ଖତ ବିଛାଇବା ପରେ ନିଜ ଆଙ୍ଗୁଠି ସାହାଯ୍ୟରେ ତଳିଶଯ୍ୟା ରେ ଧାଡି କରି ଏବଂ ମଞ୍ଜିରେ ୧୨ ଭାଗ ସରୁ ଶୁଖିଲା ବାଲି ମିଶାଇ ଧାଡି ଉପରେ ମଞ୍ଜି ବୁଣି ଧାଡିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହା ଉପରେ ପୁଣି ୧ ଇଞ୍ଚର ଖତକୁ ବିଛାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହା ପରେ ତଳିଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଶୁଖିଲା ନଡାର ଏକ ପତଳା ଆବରଣ ପକାନ୍ତୁ ।

ଜମିକୁ ଭଲ ଭାବରେ ହଳ କରି ସମତୁଲ କରନ୍ତୁ ଓ ମାଟିରେ ଆର୍ଦ୍ରତା ଥିବା ସମୟରେ ରୁଅନ୍ତୁ । ତଳି ଗୁଡିକୁ ୨୦ ରୁ ୨୫ ଦିନ ହେଲା ପରେ ଉପାଡି ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ରୁଅନ୍ତୁ । ଅନୁମୋଦିତ ଧାଡି ରୁ ଧାଡି ଓ ଗଛରୁ ଗଛ ଦୂରତା ରେ ରୁଅନ୍ତୁ । ପ୍ରତି ବୁଦାରେ ୨ଟି ଲେଖାଏଁ ସୁସ୍ଥ ଚାରା ରୋପଣ କରନ୍ତୁ । ରୋପଣ ବେଳେ ଚାରାର ଚେର ଯେପରି ଉପରକୁ ନ ଦିଶେ ସେଥି ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବ ।

ଅନୁମୋଦିତ ଦୂରତା

ମାଣ୍ଡିଆ	-	୨୨.୫ ସେ.ମି. X ୧୦ ସେ.ମି.
ବାଜରା	-	୪୦ ସେ.ମି. X ୧୫ ସେ.ମି.
ଯଅ	-	୪୫ ସେ.ମି. X ୧୫ ସେ.ମି.

ଅନ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶସ୍ୟ – ୨୦ ସେ.ମି. X ୧୦ ସେ.ମି.

ଖାଦ୍ୟସାର ପରିଚାଳନା

ଫସଲ	N_2(Kg/ha)	P_2O_5 (Kg/ha)	K_2O (Kg/ha)
ମାଣ୍ଡିଆ	୬୦	୩୦	୩୦
ଯଅ	୮୦	୪୦	୪୦
ବାଜରା	୬୦	୩୦	୩୦
କୋଦୋ	୪୦	୨୦	୨୦
କାଙ୍ଗୁ	୪୦	୨୦	୨୦
ସୁଆଁ	୪୦	୨୦	୨୦

ଜୈବିକ ଉପୟରେ ଖାଦ୍ୟସାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ୧୦ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ସଢା ଗୋବର ଖତ ଶେଷ ହଳ ସମୟରେ ମାଟିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତଳି ରୋଇବାର ୧୫ ରୁ ୪୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏକର ପିଛା ୨୦୦ ଲିଟର ଜୀବାମୃତ କୁ ସିଧାସଳଖ ପାଣି ମଡାଇବା ସମୟରେ କିମ୍ବା ୧୦% ଦ୍ରବଣ ଆକରରେ ପତ୍ର ସିଞ୍ଚନ ମାଧ୍ୟମ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ । ରୁଆ ହୋଇଥିଲେ ପିଲ ହେବା ସମୟରେ ଏକର କୁ ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଜିଆଖତ କିମ୍ବା ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଘନ ଜୀବାମୃତ କୁ ମାଟିରେ ବତର ବା ଆର୍ଦ୍ରତା ଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ରାସାୟନିକ ଉପାୟରେ ଖାଦ୍ୟସାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ମାଟି ପରୀକ୍ଷା କରି ମୃତ୍ତିକା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କାର୍ଡ ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ ରାସାୟନିକ ସାର ର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୫୦ ପ୍ରତିଶତ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଓ ୧୦୦ ପ୍ରତିଶତ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଓ ପଟାସ ସାର ମୂଳସାର ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବଳକା ୫୦ ପ୍ରତିଶତ ଯବକ୍ଷାରଜାନ ଦୁଇଭାଗରେ ଯଥା ୨୫ ରୁ ୪୦ ଦିନ ବୁଣିବା ପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟରେ ଜୀବାଣୁ ସାର ମଧ୍ୟ ଆମେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ବିହନ ଉପଚାର ପାଇଁ କିଲୋଗ୍ରାମ ବିହନ ପିଛା ୨୦ ଗ୍ରାମ ଲେଖାଏଁ ଆଜୋସ୍ପିରିଲିୟମ ଓ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ସଲୁବିଲାଇଜିଙ୍ଗ ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ (PSB) ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହି ଜୀବାଣୁସାର କୁ ମଧ୍ୟ ଏକର ପିଛା ୪ କି.ଗ୍ରା. ହିସାବରେ ୧୦୦ କି.ଗ୍ରା. ଖତ ରେ ମିଶାଇ ସାତ ଦିନ ରଖି ମାଟିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଘାସ ପରିଚାଳନା

ସବୁ ପ୍ରକାର ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ରେ ଘାସ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ସମସ୍ୟା । ଏହାର ଦମନ ପାଇଁ ହାତରେ ଘାସ ବାଛି ପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଶ୍ରମ ଓ ବ୍ୟୟ ସାପେକ୍ଷ ହୋଇଥାଏ । ଏଣୁ ଧାଡିରେ ବୁଣା ବା ରୁଆ ଯାଇଥିବା ଫସଲ ରେ ଘାସମରା ଯନ୍ତ୍ର (ସାଇକେଲ୍ ୱିଡର) କୁ ୧୦ ରୁ ୧୫ ଦିନ ଅନ୍ତର ରେ ବ୍ୟବହାର କରି ଘାସ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ରାସାୟନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରାକ୍ ତୃଣନାସକକାରୀ ହିସାବ ରେ ପେଣ୍ଡିମିଥାଲିନ୍ ୧ କି.ଗ୍ରା./ହେକ୍ଟର କିମ୍ବା ଆଟ୍ରାଜିନ୍ ୧ କି.ଗ୍ରା./ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଉଠୁଥିବା ଚଉଡା ପତ୍ରୀ ଘାସକୁ ହେକ୍ଟର ପିଛା ୧ କି.ଗ୍ରା. ୨-୪-ଡି. ତୃଣନାଶକକାରୀ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଜଳସେଚନ

ଏହି ପୃଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଗୁଡିକ ସାଧାରଣତଃ ବର୍ଷା ପ୍ଲାବିତ ଗଡାଣିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଷ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଖରିଫ ଋତୁରେ ଏହି ଚାଷ ପାଇଁ ଜଳସେଚନ ର ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇନଥାଏ । ଏହି ସବୁ ଫସଲ ରେ ଜଳ ସେଚନ ପାଇଁ କେତେ ଗୋଟି ସଂକଟକାଳୀନ ଅବସ୍ଥା ହେଉଛି, ପିଲ ଅବସ୍ଥା, ଗର୍ଭ ସଞ୍ଚାର, ଫୁଲ ଧରିବା ଓ ଦାନା ବାନ୍ଧିବା । ଏସବୁ ସମୟରେ ମାଟିରେ ଆର୍ଦ୍ରତା ବା ବତର ରଖିବା ନିଶ୍ଚିତ କରାନ୍ତୁ । ରବି ଋତୁରେ ଏହି ଫସଲ ଚାଷ କଲେ ବୁଣିବା କିମ୍ବା ରୋଇବା ସମୟ ବ୍ୟତୀତ ପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂକଟ କାଳୀନ ସ୍ଥିତି ଅବସ୍ଥା ଗୁଡିକରେ ଜଳସେଚନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ।

ପୁଷ୍ଟି ଶସ୍ୟରେ ସମନ୍ୱିତ ରୋଗ ପୋକ ପରିଚାଳନା :

ପୁଷ୍ଟି ଶସ୍ୟରେ ରୋଗ ପୋକର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ରହିଥାଏ । ପୁଷ୍ଟି ଶସ୍ୟରେ ଲାଗୁଥିବା ପ୍ରମୁଖ କୀଟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ, ଗୋଲାପି କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ, କେଣ୍ଡା ସାଁବାଳୁଆ, କାଣ୍ଡ ଉଡା ମାଛି, ଜଉ ପୋକ ଓ ଉଇ ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ୟତମ । ଏହି ପୋକମାନଙ୍କର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ରହିଲେ ଅମଳ ଶତକଡା ୨୦ ରୁ ୮୦ ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମିବାର ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ତଥା ଗୋଲାପି କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ :

ଏହି ପୋକର ଲାର୍ଭା ବା ଶୁକ ଗଛର କାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ କଣା କରି ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ ଯାହା ଫଳରେ ଗଛର ଉପରି ଭାଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଖିଯିବା ସହିତ ମଲା ମଞ୍ଜି (Dead heart) ଲକ୍ଷଣ ଆସିଥାଏ ।

କେଣ୍ଡା ସାଁବାଳୁଆ :

ଏହି ପୋକର ଆକ୍ରମଣ ରହିଲେ ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ପୋକର ଶୁକ ଗଛର ପତ୍ରକୁ ଖାଇଥାଏ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ କେଣ୍ଡା ବାହାରିବା ପରେ ଶସ୍ୟ ଦାନା ଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଇଥାଏ ।

ଜଉ ପୋକ :

ପୁଷ୍ଟି ଶସ୍ୟରେ ଜଉ ପୋକ ଗଛ ମୂଳରେ ଲାଗିବା ସହିତ ଗଛର ଅଗ୍ର ଭାଗରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଥାଏ, ଯାହା ଫଳରେ ଜଉ ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ଦ୍ୱାରା ଗଛଗୁଡ଼ିକ ହଳଦିଆ ପଡ଼ିଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଗଛର ଉଚ୍ଚତା ମଧ୍ୟ କମ୍ ରହେ । ଏହା ସହିତ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗଛ ଝାଉଁଳିବା ସହିତ ଠାଏ ଠାଏ ଗଛ ଶୁଖିଯାଏ ।

କାଣ୍ଡ ଉଡ଼ା ମାଛି:

ଏହି ପୋକର ଶୁକ ଗଛର କାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ କଣା କରି ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ ଏବଂ ତା ମଧ୍ୟରେ ରହି ବଂଶବିସ୍ତାର କରେ । ଯାହାଫଳରେ ସଂକ୍ରମିତ କାଣ୍ଡଟି ଫୁଲି ମୋଟା ହୋଇଯାଇଥାଏ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଗଛର ଉପରି ଭାଗ ଶୁଖି ଯାଇଥାଏ ।

ସମନ୍ୱିତ କୀଟ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି :

- କିଆରୀକୁ ପରିଷ୍କାର ରଖିବା ସହିତ ନିୟମିତ ଘାସ ବାଛିବା ଦରକାର ।
- ଗଛର ସଂକ୍ରମିତ ଅଂଶକୁ କିଆରୀରୁ କାଢ଼ି ବାହାରେ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ଏକର ପ୍ରତି ୮ଟି ଆଲୋକ ଯନ୍ତା ବସାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ଅନୁମୋଦିତ ମାତ୍ରାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କୀଟନାଶକକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ:- ଯଥା, ଫିପ୍ରୋନିଲ ୫ ଏସ୍.ସି.କୁ ଏକର ପ୍ରତି ୮୦ ମି.ଲି. କିମ୍ୱା ଇଣ୍ଡୋକ୍ସାକାର୍ବ ୧୪.୫ ଏସ୍.ସି.କୁ ଏକର ପ୍ରତି ୨୦୦ ମି.ଲି. ହିସାବରେ ଅଦଳବଦଳ କରି ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ କୀଟ ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାରେ ନିମ୍ବତେଲ ୧୫୦୦ ପି.ପି.ଏମ୍ କୁ ଏକର ପ୍ରତି ୧.୫ ଲି. ପତ୍ର ସିଞ୍ଚନ କରିଲେ ସୁଫଳ ମିଳିଥାଏ ।

ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟରେ ଲାଗୁଥିବା ପ୍ରମୁଖ ରୋଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମହିଷା ରୋଗ, କବକ ଜନିତ ଝରା ପୋଡ଼ା ରୋଗ, ସାଆରା ରୋଗ, ନିମ୍ନମୁଖୀ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ, ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ଜନିତ ପତ୍ରଛିଟା ରୋଗ ଲାଗିଲେ ଫସଲ ବିଶେଷ ଭାବେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ମହିଷା ରୋଗ :

ଏହା ଏକ କବକ ଜନିତ ରୋଗ । ଏହି ରୋଗର ଆକ୍ରମଣ ରହିଲେ ପତ୍ରରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗର ଦାଗ ଆସିଥାଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହି ଦାଗର ଆକୃତି ବଢ଼ି ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଆଖି ଭଳି ଚିହ୍ନ ଆସିଥାଏ । ଯାହାଫଳରେ, କିଛି ଦିନ ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଛଟି ଶୁଖିଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଯଦି କେଣ୍ଡା ବାହାରିବା ପରେ ଏହି ରୋଗର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଦେଖାଯାଏ, ତେବେ କେଣ୍ଡାଟି ଅଗାଡି ହୋଇଯାଏ ।

ଝରା ପୋଡା ରୋଗ :

ତଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି କବକଜନିତ ରୋଗର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହି ରୋଗ ଲାଗିଲେ ପ୍ରଥମେ ପତ୍ରରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଛିଟା ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ଦାଗର ମାତ୍ରା ବଢ଼ି ସମ୍ପୁର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ର କଳା ପଡିଯାଇଥାଏ ଏବଂ ପରେ ଗଛଟି ଶୁଖିଯାଏ ।

ସାଆରା ରୋଗ :

ଏହି ରୋଗ କେଣ୍ଡାରେ ଦାନା ବାନ୍ଧିବା ସମୟରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହି ରୋଗ ଲାଗିଲେ ଦାନା ଗୁଡିକ କଳା ପଡିଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଏହି ଶସ୍ୟଦାନାର ଆକାର ସାଧାରଣ କେଣ୍ଡା ଅପେକ୍ଷା ବଡ ରହିଥାଏ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କେଣ୍ଡାଟି କଳା ପଡିଯାଏ ।

ନିମ୍ନମୁଖୀ ପତ୍ର ପୋଡା ରୋଗ :

ଏହି ରୋଗର ପ୍ରାକୁର୍ଭାବ ରହିଲେ ଗଛର ଉଚ୍ଚତା କମିଯାଇଥାଏ, ଗଣ୍ଠି ଗଣ୍ଠି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବଧାନ କମିଥାଏ ଏବଂ ଗଛଟି ଦବିଯାଇ ଘାସପରି ଦେଖାଯାଏ ଗଛଟି କ୍ରମଶଃ ହଳଦିଆ ପଡି ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ବିକୃତ କେଣ୍ଡା ବାହାରିଥାଏ ।

ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ଜନିତ ପତ୍ରଛିଟା ରୋଗ :

ଏହି ରୋଗର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ରହିଲେ ପତ୍ରରେ ଫିକା ହଳଦିଆ ତଥା ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଦାଗ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ଦାଗଟି ବଢ଼ି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପତ୍ରଟିକୁ ଶୁଖାଇ ଦେଇଥାଏ ।

ସମନ୍ୱିତ ରୋଗ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି :

- ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଅଧିକାଂଶ କବକ ଜନିତ ରୋଗ ବିହନ ଜନିତ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ବିହନ ବିଶୋଧନ କରିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ।

- ବିହନ ବିଶୋଧନ ନିମନ୍ତେ ଟ୍ରାଇକୋଡର୍ମା ଭିରିଡି କୁ ୧ କି.ଗ୍ରା. ବିହନ ପ୍ରତି ୪ ଗ୍ରାମ ହିସାବରେ ନେଇ ବିହନ ବିଶୋଧନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଅଥବା ରାସାୟନିକ ବିହନ ବିଶୋଧକ କାର୍ବୋକ୍ସିନ୍ ୩୭.୫% + ଥିରାମ୍ ୩୭.୫% କୁ ୧ କି.ଗ୍ରା. ବିହନରେ ୨ ଗ୍ରାମ ମିଶାଇ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ।
- କବକଜନିତ ରୋଗକୁ ତଥା ସାଆରା ରୋଗର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଆଜୋକ୍ସିଷ୍ଟ୍ରବିନ୍ ୧୮.୨% + ଡାଇଫେନ୍ କୋନାଜଲ୍ ୧୧.୪% ମିଶ୍ରିତ ଫମ୍ପିନାଶକକୁ ଏକର ପ୍ରତି ୨୦୦ ମିଲି କିମ୍ବା କ୍ଲୋରୋଥାଲୋନିଲ୍ ୭୫% କୁ ଏକର ପ୍ରତି ୧୫୦ ଗ୍ରାମ ହିସାବରେ ଅଦଳବଦଳ କରି ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଇପାରିବ ।
- ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ଜନିତ ପତ୍ରଛିଟା ରୋଗର ଦମନ ପାଇଁ ଏକର ପ୍ରତି ୫୦୦ ଗ୍ରାମ କପର ଅକ୍ସିକ୍ଲୋରାଇଡ୍ ସହିତ ୨୦୦ ଗ୍ରାମ ପ୍ଲାଣ୍ଟୋମାଇସିନ୍ ମିଶାଇ ପତ୍ର ସିଞ୍ଚନ କରାଯାଏ ।

ଅମଳ ଓ ସାଇତା

ଫସଲ ଶତକଡା ୮୫ ରୁ ଅଧିକ ପାଚିଗଲେ, ଏହାକୁ ଅମଳ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଗଛଗୁଡିକୁ କାଟି ଖେଡ ସହ ଖରାରେ ଶୁଖାଇବ ପରେ ହାତରେ ବାଡେଇ ହେଉ କିମ୍ବା ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳିତ ମାଣ୍ଡିଆ ଅମଳ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟ ରେ ପୁଷ୍ଟି ଦାନା ଗୁଡିକୁ ଅମଳ କରାଯାଏ । ଉତ୍ତମ ଭାବେ ସାଇତି ରଖିବା ପାଇଁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ୧୦-୧୨ ଶତକଡା ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ପୁଷ୍ଟିଶସ୍ୟ ଗୁଡିକୁ ଭଲଭବେ ସଫାକରି ପାଛୁଡି ଏକ ପଲିଥିନ୍ ଅଖା ରେ ପୁରାଇ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିରେ ବେଗୁନିଆ କିମ୍ବା ନିମ୍ବ ପତ୍ରର ଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇ ଭଲ ଭାବେ ବାନ୍ଧି ପଲିଥିନ୍ ବସ୍ତାକୁ କାନ୍ଥଠାରୁ ଛାଡି ଓ ତଳେ ଏକ କାଠ ପଟା ପାକାଇ ଏକ ଅନ୍ଧାର ଘରେ ଅଧିକ ଦିନ ଯାକେ ସାଇତି ରଖି ହେବ ।

* * * * *

ଯଅ

ବାଜରା

କୋଦୋ

ସୁଆଁ

କାଙ୍ଗୁ

ମାଣ୍ଡିଆ